

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-657 1, 2, 40 STRAIPSNIŲ, AŠTUNTOJO
SKIRSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.228³, 6.228⁷, 6.228¹⁰
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
DERINIMO PAŽYMA**

Institucija, pateikusi pastabų ar pasiūlymų, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba iš dalies atsižvelgta
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, 2024 10 07, Nr. (1.6 Mr) 2T-1357	<p>1. Pagal Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 7 dalį Lietuvos bankas, turėdamas pagrindą įtarti, kad <i>nuotoliniu būdu (naudojant ryšio priemones)</i> Lietuvos Respublikoje nelegaliai, tai yra neturint finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka suteiktos teisės <i>arba kitaip pažeidžiant teisės aktų reikalavimus</i>, yra siūloma įsigyti arba pasirašyti finansinių priemonių, siūlomos ir (arba) teikiamos draudimo arba finansinės paslaugos, turi teisę Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 98 straipsnyje nustatyta tvarka duoti privalomus nurodymus pašalinti informaciją, kuri naudojama siekiant nelegaliai siūlyti įsigyti arba pasirašyti finansinių priemonių, teikti draudimo ir (arba) finansines paslaugas, arba panaikinti galimybę šią informaciją pasiekti. Taigi, vadovaujantis šia nuostata, Lietuvos bankas gali duoti privalomą nurodymą pašalinti informaciją dėl nuotolinių finansinių paslaugų arba panaikinti galimybę šią informaciją pasiekti ir kitam verslininkui (t. y. ne finansų rinkos dalyviui), kuris siūlo nuotolines finansines paslaugas, o jeigu toks privalomas nurodymas nevykdomas, – taikyti poveikio priemones pagal Lietuvos banko įstatymą. Šiomis nuostatomis iš esmės sudaromos sąlygos užkirsti galimybes kitiems verslininkams (ne finansų rinkos dalyviams) teikti nuotolines finansines paslaugas nesilaikant nustatytų reikalavimų. Be to, vartotojams skirtos finansinės paslaugos yra specifinės dėl savo pobūdžio ir sudėtingumo, todėl baudų skyrimui už šios srities reikalavimų nesilaikymą būtinos specifinės žinios ir</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Pateikta Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 7 dalies interpretacija nėra teisinga, nes minėta nuostata skirta „nelegaliai veiklai“ elektroninėje erdvėje užkardyti, kai veikiama neturint atitinkamos licencijos ir nėra susijusi su 2023 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/2673, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/83/ES, kiek tai susiję su nuotoliniu būdu sudaromomis finansinių paslaugų sutartimis, ir panaikinama Direktyva 2002/65/EB (toliau – Direktyva), įgyvendinimu ir joje nustatytų klausimų reglamentavimu, t. y. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 1, 2, 40 straipsnių, aštuntojo skirsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) ir Direktyva reglamentuoja atvejus kai paslaugos teikiamos legaliai ir nustato atitinkamas paslaugos teikimo taisykles, kurių turi laikytis finansinių paslaugų teikėjai.</p> <p>Taip pat atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 7 dalimi privalomi nurodymai duodami <u>ne finansines paslaugas teikiantiems subjektams</u>, bet Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 98 straipsnio 1 dalyje nurodytiems subjektams, t. y. elektroninės informacijos prieglobos paslaugų, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatyme, viešųjų elektroninių ryšių tinklų, viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjams ir (ar) .lt domeno administratoriui (tokias teises turi ir kitos institucijos). Apibendrinant, Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 7 dalies nuostatos negali būti traktuojamos kaip pagrindas</p>

	<p>kompetencijos. Įgaliojimų skirti baudas už šios srities reikalavimų nesilaikymą suteikimas dviem institucijoms (Lietuvos bankui ir Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai) gali nulemti tai, kad nebus suformuota vieninga reikalavimų dėl nuotolinių finansinių paslaugų teikimo vartotojams taikymo praktika. Be to, tokiu atveju vartotojams nebus aišku, į kurią instituciją jie turi kreiptis dėl nustatytų reikalavimų pažeidimo ir savo pažeistų teisių gynimo. Atsižvelgiant į tai, įvertintina, ar poreikis numatyti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos įgaliojimus skirti baudas kitiems verslininkams (ne finansų rinkos dalyviams) už įstatymo aštuntojo skirsnio reikalavimų pažeidimus yra pagrįstas.</p>	<p>suteikiantis Lietuvos bankui teisę neprižiūrimiems finansų rinkos dalyviams taikyti poveikio priemones už teisės aktų reikalavimų nesilaikymą teikiant nuotolines finansines paslaugas.</p> <p>Vadovaujantis Finansų įstaigų įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos bankas prižiūri finansų įstaigas, kurios verčiasi <u>licencinių finansinių paslaugų</u> teikimu, veiklą. Lietuvos bankas yra atsakingas ne už visas finansines paslaugas teikiančių finansų įstaigų ar kitų teikėjų priežiūrą. Toms paslaugoms, kurios įstatymo leidėjo nėra pripažintos licencinėmis, nėra reikalinga tokia griežta ar gilių ekspertinių žinių reikalaujanti priežiūra. Nelicencinių finansinių paslaugų pavyzdžiai: kreditingumo vertinimo paslaugos (FII 3 str. 1 d. 11 p.), seifo kamerų nuoma (FII 3 str. 1 d. 12 p.) ir kt.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad tam tikruose sektoriniuose teisės aktuose, tokiuose kaip Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymas ir Lietuvos Respublikos kredito administratorių ir kredito pirkėjų įstatymas, ginčus nagrinėjančios institucijos yra tiek Lietuvos bankas tiek ir Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, argumentai, kad paskirsčius minimų ginčų nagrinėjimą skirtingoms institucijoms, vartotojams nebus aišku, kur jie turi kreiptis dėl savo pažeistų teisių gynimo ir kad nebus suformuota vieninga reikalavimų dėl nuotolinių finansinių paslaugų teikimo vartotojams taikymo praktika, nėra pagrįsti. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vartotojams yra geriausiai žinoma institucija dėl jų teisių apgynimo, o jeigu vartotojas ir sumaišytų institucijų kompetenciją, viešojo administravimo subjektai vadovaudamiesi vieno langelio principu turi įsipareigojimą vartotojo skundą ar prašymą persiųsti atitinkamai kompetentingai institucijai. Atkreiptinas dėmesys į galimą priežiūros disbalanso įtvirtinimą, kuris galėtų atsirasti, jei vadovaujantis Direktyvos nuostatomis, už nuotoliniu būdu teikiamų neprižiūrimų subjektų <u>nelicencinių</u> finansinių paslaugų teikimo priežiūrą būtų atsakingas Lietuvos bankas, o ne</p>
--	--	---

		<p>nuotoliniu būdu teikiamų – Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad finansų rinkos priežiūra finansuojama iš finansų rinkos dalyvių įmokų ir kitomis Lietuvos banko lėšomis. Iš neprižiūrimų finansų rinkos dalyvių įmokos nebūtų renkamos, nesant galimybės apibrėžti tokių subjektų rato. Vertinant šiuo aspektu, jeigu būtų atsižvelgta į pateiktą siūlymą Lietuvos banko prižiūrimi finansų rinkos dalyviai atsidurtų blogesnėje padėtyje, nei neprižiūrimi.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vertinama, kad poreikis numatyti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos įgaliojimus skirti baudas kitiems verslininkams (ne finansų rinkos dalyviams) už Įstatymo aštuntojo skirsnio reikalavimų pažeidimus yra pagrįstas.</p>
<p>Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, 2024 10 03, Nr. 4E-2582</p>	<p>1. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos manymu, funkcijos susijusios su finansinių paslaugų teikimu pagal nuotolines finansinių paslaugų sutartis yra nebūdingos Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos funkcijoms, todėl tikslinga grįžti prie diskusijos, vykusios ir ankstesniais metais (2019 m.), dėl minėtų funkcijų konsolidavimo vienoje institucijoje, t. y., Lietuvos banke. Numatoma, kad Lietuvos bankas nuotolinių finansinių paslaugų priežiūrą vykdys, vadovaudamasis Lietuvos banko įstatymu ir kitais specialiaisiais finansų rinką reglamentuojančiais teisės aktais.</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Šiuo metu situacija lyginant su 2019 m. yra pasikeitusi, Lietuvos banko funkcijos išsiplėtė, atsirado daug naujo specifinio finansų rinkų reguliavimo už kurio nuostatų tinkamo taikymo priežiūrą atsakingu tapo ir artimiausiu metu taps Lietuvos bankas (pvz., Pakeitimo vertybiniais popieriais ir padengtųjų obligacijų įstatymas, Kriptoturto rinkų įstatyme ir Reglamente (ES) 2023/1114 nustatytos pareigos, su tvarumu ir aplinkos apsauga, socialine atsakomybe ir valdysena (ESG) susijusios informacijos atskleidimo priežiūra, kredito administratorių ir kredito pirkėjų veiklos priežiūra, Skaitmeninės veiklos atsparumo finansų sektoriuje reglamentas (ES) 2022/2554 (DORA), stiprinama pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo priežiūra, ir kt.). Be to, Lietuvos finansų rinkoje pirmą kartą istoriškai pradėjo veikti dideli ir globalūs finansų rinkos dalyviai (pvz. UAB „Revolut Bank“, Vinted Pay UAB ir kt.), kas sąlygoja didesnę priežiūros intensyvumą (resursus) ir išaugusį vartotojų ginčų ir skundų skaičių Lietuvos banke, nes tokie verslai</p>

	<p>2. Finansų rinkos dalyvių, kurių veikla nėra prižiūrima Lietuvos banko pagal Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalį, sąrašas yra ilgas ir nebaigtinis, kadangi finansų rinkoje gali atsirasti ir naujų, Lietuvos banko nereguliuojamų, veiklos formų ir finansinių produktų, ypačingai įvertinant vartotojams lengvai prieinamą nuotolinių finansinių paslaugų teikimo būdą. Nepaisant to, kad Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo projekte numatyta sąvoka „kiti verslininkai“, tačiau jų finansų rinkoje teikiamos paslaugos būtų kvalifikuojamos kaip finansinės paslaugos ar finansinių paslaugų srityje teikiamos paslaugos. Kaip nurodoma ir Įstatymo projektų aiškinamajame rašte, dėl specifinio vartotojams skirtų finansinių paslaugų pobūdžio ir sudėtingumo, jų išmanymui (turinio prasme) būtinos specifinės žinios ir kompetencijos bei vieningos, Lietuvos banko formuojamos praktikos, taikymas.</p>	<p>aptarnauja finansinių paslaugų klientus (vartotojus) visoje ES.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Vertinama, kad Direktyvos reikalavimų kontekste ekspertinės finansinių paslaugų reguliavimo žinios nėra būtinos. Todėl manytina, kad vien tai, jog Lietuvos bankas vykdo finansų rinkos priežiūros funkciją, nebūtų pakankamas pagrindas skirti Lietuvos banką atsakingu už Direktyvos reikalavimų priežiūrą pilna apimtimi. Pažymėtina, kad Direktyvoje 2011/83/ES, panašiai kaip Direktyvoje 2002/65/EB, yra numatyta teisė gauti ikisutartinę informaciją ir teisė atsisakyti tam tikrų nuotoliniu būdu sudaromų vartojimo sutarčių, atsižvelgiant į tai buvo nuspręsta Direktyvą 2011/83/ES papildyti specialiu skyriumi, kurio taisyklės taikytinos tik <u>nuotoliniu būdu</u> sudaromoms vartotojams skirtų finansinių paslaugų sutartims. Todėl ginčytinas teiginys dėl specifinių žinių būtinumo, kadangi nuotolinių finansinių paslaugų teikimo reikalavimai yra labai panašūs ar tam tikrais atvejais identiški kitų (ne finansinių) paslaugų atžvilgiu ir nėra specifiniai, reikalaujantys specifinių finansinių paslaugų turinio išmanymo ekspertinių žinių.</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba nagrinėja vartojimo sutartis dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo, tarp kurių ir finansinių paslaugų sutartys, taigi manytina, kad atitinkamas kompetencijas Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba turi ir šiuo metu. Vertinama, kad finansinių paslaugų sutarčių sąlygų vertinimui reikalinga daug daugiau specialių žinių ir kompetencijų, nei nuotolinių finansinių paslaugų teikimo priežiūros reikalavimų kontrolei, kuri iš esmės yra tik informacijos atskleidimo reikalavimų kontrolė, būdinga ir kitoms (ne finansinėms) nuotolinėms paslaugoms. Be to dauguma reikalavimų nustatomi ir Civiliniame kodekse, kas suponuoja bendrųjų visoms paslaugoms, o ne specialiųjų finansinėms paslaugoms ekspertinių žinių ir kompetencijų poreikį. Pažymėtina, kad didžiąją dalį licencinių finansinių</p>
--	--	--

	<p>3. Paskirsčius minimų ginčų nagrinėjimą skirtingoms institucijoms, vartotojams nebus aišku, kur jie turi kreiptis dėl savo pažeistų teisių gynimo.</p> <p>4. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė savo 2019 m. liepos 16 d. Valstybinio audito ataskaitoje nurodė, kad būtina sumažinti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai tenkančių vartojimo ginčų kiekį, papildyti neteisminio ginčų nagrinėjimo institucijų ratą, siekiant užtikrinti efektyvią vartotojų teisių apsaugą Lietuvoje. Taigi, siekiant tinkamai įgyvendinti Valstybės kontrolės pastabas, ginčų nagrinėjimas turėtų būti plečiamas labiau tarp kitų institucijų, o ne didžiausią skaičių ginčų nagrinėjančios – Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos – atžvilgiu. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuomone, siekiant aukštos vartotojų teisių apsaugos, turėtų būti atsižvelgta ir į Valstybinėje vartotojų teisių apsaugos tarnyboje gaunamų vartotojų prašymų išnagrinėti kilusį vartojimo ginčą ne teismo tvarka apimtis, platų jų sričių spektrą, skaičių, kuris yra ženkliai didesnis už kitų neteisminio vartojimo ginčų sprendimo institucijose gaunamą skundų ir prašymų skaičių, o taip pat į stebimą šio skaičiaus augimą (po 20 proc. kasmet).</p>	<p>paslaugų, kurių priežiūrai reikalingos ekspertinės žinios, šiuo metu prižiūri Lietuvos bankas.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vartotojams yra geriausiai žinoma institucija dėl jų teisių apgynimo, o jeigu vartotojas ir sumaišytų institucijų kompetenciją, viešojo administravimo subjektai vadovaudamiesi vieno langelio principu turi įsipareigojimą vartotojo skundą ar prašymą persiųsti atitinkamai kompetentingai institucijai. Pažymėtina, kad ir pagal kitus sektorinius teisės aktuose, tokius kaip Kriptoturto rinkų įstatymas ir Kredito administratorių ir kredito pirkėjų įstatymas, ginčus nagrinėjančios institucijos yra tiek Lietuvos bankas tiek ir Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Prie pirmos pastabos pateikti argumentai patvirtina, kad Lietuvos banko funkcijos taip pat ženkliai plečiasi. Priskyrus papildomas funkcijas Lietuvos bankui kiltų papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių klausimas, be to, tai galėtų turėti įtakos uždavinių, susijusių su Europos Centrinų bankų sistema arba Eurosistema, vykdymui. Šiuo metu Lietuvos bankas prižiūri daugiau kaip 800 finansų rinkos dalyvių</p>
--	--	---